

Dyslexieprotocol

(definitieve versie 10 oktober 2017)

GLANSRIJK
LEREN

DR.-KNIPPENBERGCOLLEGE

Nachtegaallaan 40 | 5702 KN Helmond
0492-792079 | admin@drknippenbergcollege.nl | drknippenbergcollege.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Wat is dyslexie?	3
3. Een geldige dyslexieverklaring	3
4. Ondersteunings- en signaleringstrajecten	3
4.1 Het ondersteuningstraject voor dyslectische brugklassers	3
4.2. Het ondersteuningstraject instromers en tussentijds een dyslexieverklaring	4
4.3 Het signaleringstraject voor brugklasser waar mogelijk sprake is van dyslexie	4
4.4. Het signaleringstraject voor mogelijk dyslexie in andere leerjaren	5
5. Omgaan met dyslexie tijdens schooltijd	5
<i>Leerlingen die geen gebruik maken van Kurzweil</i>	5
<i>Kurzweilaccount noodzakelijk bij digitaal werken tijdens de lessen en de toetsen</i>	6
<i>Specifieke afspraken bij de talen</i>	6
6. Met dyslexie in de voorexamenklas(sen) en de examenklas	6
<i>Dispensatie voor een taal</i>	6
<i>Toetsweken en schoolexamens</i>	6
<i>Centraal eindexamen</i>	7
7. Bronnen	7
<i>Boeken</i>	7
<i>Sites</i>	7
<i>Apps</i>	8
Bijlage 1: Checklist dyslexieverklaringen scholen en instellingen	9
Bijlage 2: Dyslexiekaart	11
Bijlage 3: Wettelijke regels (school)examen(s)	13
Bijlage 4: Beoordelingsmodel Nederlands	15
Bijlage 5: Beoordelingsmodel Moderne Vreemde Talen	17

1. Inleiding

Op onze school hebben we veel faciliteiten voor begeleiding om leerlingen de passende ondersteuning te geven. Dit geldt ook voor dyslectische leerlingen. Het doel van onze dyslexiebegeleiding is: het leerproces van een leerling vanaf de start te ondersteunen om uiteindelijk de leerling een passend diploma te laten behalen. Het ondersteuningsaanbod voor leerlingen met dyslexie staat beschreven in dit protocol.

2. Wat is dyslexie?

Bij dyslexie heeft een leerling al lange tijd hardnekkige problemen bij lezen en/of spellen.

3. Een geldige dyslexieverklaring

Een geldige dyslexieverklaring is gebaseerd op degelijk psychologisch onderzoek dat verricht moet zijn door een gekwalificeerde orthopedagoog en/of psycholoog. In bijlage 1 staan de eisen die aan een dyslexieverklaring worden gesteld.

4. Ondersteunings- en signaleringstrajecten

4.1 Het ondersteuningstraject voor dyslectische brugklassers

Tussen aanmelding en start schooljaar - voorbereiding

Bij de aanmelding wordt duidelijk welke leerlingen met een dyslexieverklaring gekozen hebben voor het Dr.-Knippenbergcollege. De zorgcoördinator heeft (telefonisch) contact met alle ouders en vraagt de relevante documenten op. Na toelating gaan de remedial teachers de dossiers inhoudelijk bekijken. De leerlingen worden geplaatst in een groepje met vooral spellingproblemen of vooral leesproblemen. De documenten worden in het leerlingvolgsysteem van Magister opgenomen.

Tussen start schooljaar en herfstvakantie: het opstarttraject

De dyslectische leerlingen krijgen in een klein groepje wekelijks (ongeveer 6x) ondersteuning van een van de remedial teachers hoe om te gaan met hun dyslexie in het voortgezet onderwijs.

De volgende onderwerpen komen tijdens dat traject aan bod:

- Dyslexie: wat is dyslexie en hoe ga je er hier op school mee om?
- Kurzweil
- Tips voor het leren van de talen
- Leren leren (mindmappen)

Aan het eind van dit traject wordt de samen met de leerling de dyslexiekaart ingevuld met de remedial teacher (bijlage 12). Mocht een leerling nog extra begeleiding nodig hebben, dan wordt aansluiten op het starttraject een individueel traject opgestart.

Het vervolg – volgen van de leerling

De remedial teachers volgen de dyslectische leerlingen. Als zij signalen krijgen dat een leerling extra hulp nodig heeft, dan wordt die dyslectische leerling uitgenodigd. Ook de leerling zelf kan hulp vragen bij de remedial teachers. Als het nodig is, wordt een begeleidingstraject gestart voor 6-8 sessies.

Met de dyslexiekaart kan de leerling altijd aan de vakdocenten laten zien welke faciliteiten zijn afgesproken.

4.2 Het ondersteuningstraject instromers of het tussentijds verkrijgen van een dyslexieverklaring

Zowel instromers als leerlingen die tussentijds een dyslexieverklaring ontvangen, krijgen een individueel opstarttraject (of in kleine groepjes) met de remedial teacher. De volgende zaken komen aan de orde: Kurzweil, dyslexiekaart en de hulpvragen die de leerling heeft.

Daarna is het traject identiek aan ‘*Het vervolg – volgen van de leerling*’ hierboven.

4.3 Het signaleringstraject voor brugklasser waar mogelijk sprake is van dyslexie

Rond de herfstvakantie - toetsing

Bij de lessen Nederlands worden Diataal toetsen afgenomen bij alle brugklassers. De resultaten daarvan komen bij de remedial teachers. Zij beoordelen of een leerling opvallend zwak scoort bij spelling en/of lezen. Zij betrekken daarbij ook de gegevens die vanuit de basisschool bekend zijn, waaronder het CITO-LVS en de eindtoets. In overleg met de zorgcoördinator worden de zwakke spellers en lezers geselecteerd.

Van november tot april – remediëring in groepen

De geselecteerde leerlingen krijgen in een groepje op donderdag het eerste lesuur begeleiding voor spelling en lezen. Deze ondersteuning wordt gegeven door de remedial teachers. Aan het einde van dit traject worden lees- en spellingstoetsen afgenomen om te zien of leerlingen vooruitgegaan zijn.

April – doorverwijzing

Voor leerlingen die niet vooruitgegaan zijn in spellen en/of lezen, wordt een eindverslag gemaakt en bekeken of zij aan de dyslexiecriteria voldoen. Dit verslag wordt ook naar de ouders gestuurd. Als er voldoende signalen zijn, wordt de ouders geadviseerd om binnen

zes weken een dyslexieonderzoek op te starten bij Opdidakt. Zij moeten dit onderzoek zelf betalen. Door een schoolcontract met Opdidakt zijn de kosten lager dan bij andere aanbieders.

Meestal is het onderzoek voor de laatste toetsweek afgerond. Als er een dyslexieverklaring komt, krijgt de leerling direct faciliteiten. Ook zal de remedial teacher een dyslexiekaart maken en ondersteuning bieden als er hulpvragen zijn.

4.4 Het signaleringstraject voor mogelijk dyslexie in andere leerjaren

Als door mentor en vakdocenten opgemerkt wordt dat een leerling mogelijk dyslexie heeft zullen de volgende stappen gezet worden:

- 1 De mentor vult een aanvraag voor een dyslexievooronderzoek in.
- 2 De zorgcoördinator verzamelt alle gegevens die over een leerling bekend zijn en bespreekt de aanvraag met de remedial teachers.
- 3 Als er vermoedens zijn van dyslexie, dan wordt een nulmeting gestart door de remedial teachers. Aansluitend volgt een remediërend traject van een half jaar, gevolgd door de eindmeting.
- 4 Voor leerlingen die niet vooruitgegaan zijn in spellen en/of lezen, wordt een eindverslag gemaakt en er wordt bekeken of zij aan de dyslexiecriteria voldoen. Als er voldoende signalen zijn wordt de ouders geadviseerd om binnen zes weken een dyslexieonderzoek op te starten bij Opdidakt. Zij moeten dit onderzoek zelf betalen. Door een schoolcontract met Opdidakt zijn de kosten lager dan bij andere aanbieders.
- 5 Als er een dyslexieverklaring komt, krijgt de leerling direct faciliteiten. Ook zal de remedial teacher een dyslexiekaart maken en ondersteuning bieden als er hulpvragen zijn.

5. Omgaan met dyslexie tijdens schooltijd

Leerlingen die geen gebruik maken van Kurzweil

Deze leerlingen draaien normaal mee tijdens de lessen. Zij hebben de tools gekregen hoe om te gaan met dyslexie. Met hun dyslexiekaart kunnen zij aan de docenten laten zien welke faciliteiten zijn afgesproken. Bij toetsing hebben ze recht op extra tijd (25%). Dat kan ook via vermindering van opdrachten. In de toetsweken zitten zij apart in een lokaal waar de dyslectische leerlingen zitten van de afdeling. Zo kunnen we garanderen dat deze leerlingen ook extra tijd krijgen.

Als er problemen zijn die voorkomen uit de dyslexie, kunnen zij zich melden bij de remedial teachers. Zij bekijken wat er nodig is om de problemen op te lossen waar de leerling tegenaan loopt.

Kurzweilaccount noodzakelijk bij digitaal werken tijdens de lessen en de toetsen

Kurzweil is een uitgebreid voorleesprogramma dat thuis en op school gebruikt kan worden. De dyslectische leerlingen krijgen via de remedial teachers informatie over Kurzweil. Twee keer per jaar (september en januari) kan er een account aangevraagd worden om Kurzweil te kunnen gebruiken. De kosten voor de ouders hiervoor zijn 50 euro per schooljaar. Zonder account kunnen leerlingen niet met Kurzweil werken.

Tijdens de vaklessen mogen leerlingen op hun eigen laptop of iPad met Kurzweil en hun digitale boeken werken. In de klas heeft de leerling de mogelijkheid om digitale schoolboeken te gebruiken. Die worden bij het aanvragen van een account besteld voor zover leverbaar door Dedicon.

Dyslectische leerlingen die een zeer laag leestempo hebben mogen proefwerken met een laptop met Kurzweil maken. De leerling moet een eigen laptop en oortjes bij zich te hebben. Een leerling met een iPad heeft de mogelijkheid om een laptop van school te lenen bij toetsen.

Tijdens de toetsweken worden de leerlingen die dyslectisch zijn en Kurzweil gebruiken in een computerlokaal ingeroosterd.

Specifieke afspraken bij de talen

Naast het gebruik van een laptop met Kurzweil zijn er bij de talen afspraken gemaakt over de beoordeling van dyslectische leerlingen bij toetsen. Voor Nederlands zijn de afspraken te vinden in bijlage 4 en voor de moderne vreemde talen in bijlage 5.

6. Met dyslexie in de voorexamenklas(sen) en de examenklas

Dispensatie voor een taal

Dyslectische leerlingen in het vWo mogen een verzoek doen voor dispensatie van de tweede moderne vreemde taal in het vierde leerjaar van het vWo (bijlage 3). Daar komt wel een ander vak voor in de plaats. Het verzoek tot dispensatie moet in februari/maart van het derde leerjaar schriftelijk door de ouders ingediend worden bij de decaan, tegelijk bij het vakkenkeuze. Het verzoek tot dispensatie wordt door de zorgcoördinator afgehandeld. Als het verzoek wordt ingewilligd, dan ontvangen ouders en leerling een officiële brief waarin de dispensatie is toegekend.

Toetsweken en schoolexamens

Dyslectische leerlingen met een zeer laag leestempo mogen gebruik maken van verklanking met Kurzweil (voorlezen van teksten met Kurzweil). Ze moeten daarvoor wel in het bezit zijn van een account. Het lettertype is net zoals bij het Centraal examen: Arial 12.

Tijdens de toetsweken en schoolexamens zitten de dyslectische leerlingen in een apart lokaal. Zo kunnen we bewaken dat de leerling tijdverlenging krijgt. De regel is: 25% meer tijd met een maximum van een half uur..

De leerlingen die met Kurzweil willen werken zitten tijdens de toetsweken en de schoolexamens in een computerlokaal. Ze krijgen extra tijd en hebben de beschikking over een schoolcomputer met Kurzweil.

Centraal eindexamen

Dyslectische leerlingen krijgen een half uur extra tijd voor een eindexamen. Ook hier geldt dat leerlingen gebruik mogen maken van verklanking van de examens (bijlage 3).

Voorwaarde is dat de leerling in de voorgaande schooljaren reeds gebruik heeft gemaakt van verklanking van toetsen. Het lettertype is voor alle leerlingen hetzelfde: Arial 12. De spellingcontrole mag aan staan.

Bij de eindexamens zitten de leerlingen in de examenzaal. De dyslectische leerlingen worden vooraan geplaatst, zodat zij geen last hebben van leerlingen die eerder klaar zijn.

7. Bronnen

Boeken

Henneman e.a. – Protocol dyslexie voortgezet onderwijs – masterplan dyslexie 2013

Sites

- dedicon.nl
- examenblad.nl
- lexima.nl
- masterplandyslexie.nl

Tools

- beterspellen.nl (spelling)
- digischool.nl
- engelsklasklokaal.nl/oefenen-met-grammatica/
- quizlet.com/
- lereniseenmakkie.nl
- lereniseenmakkie.nl (leertips)
- meestermichael.nl
- wrts.nl (woordjes leren)

Apps

- Beter spellen
- Clariospeak
- Dragon dictation
- Huiswerkplanner studiekring
- iMindmap HD
- Kurzweil
- SimpleMind+
- WRTS

Bijlage 1 Checklist dyslexieverklaring voor scholen en instellingen

Vraag	Check
Inhoud psychodiagnostisch rapport bij de dyslexieverklaring	
<p>Is er een psychodiagnostisch onderzoeksrapport bijgevoegd waarin minimaal de volgende onderdelen op navolgbare wijze aan bod komen?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onderkende diagnose (classificatie) • Verklarende diagnose (grondslag) • Indicerende diagnose (aanpak, samenhang met eventuele andere stoornissen, belemmeringen) 	
Staat er een datum op de verklaring? 1	
Blijkt uit de rapportage dat andere oorzaken van de lees- en spellingsproblemen zijn uitgesloten?	
Wordt duidelijk aangegeven welke specifieke belemmeringen op het gebied van lezen en/of spelling de student/leerling ondervindt?	
Wordt duidelijk aangegeven welke behandeling en materiele voorzieningen deze leerling/student nodig heeft?	
Wordt duidelijk aangegeven welke begeleiding deze leerling/student nodig heeft?	
Wordt duidelijk aangegeven welke compensaties/dispensaties deze student/leerling nodig heeft?	
Kwaliteit van de professional	
<p>Is de verklaring ondertekend door een geregistreerde deskundige psycholoog of orthopedagoog? 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • GZ-psycholoog (BIG) • Kinder- en Jeugdpsycholoog (NIP) • Kinder- en Jeugdpsycholoog (SKJ) • Orthopedagoog generalist (NVO) • Postmaster orthopedagoog (SKJ) • Deelnemers NKD/NRD 	
Vorm van de dyslexieverklaring	
Is de geldigheidsduur aangegeven? 3	

1. Een gedateerde verklaring biedt de mogelijkheid om te checken of de in de verklaring opgenomen behandeling, begeleiding en compensaties/dispensaties nog van toepassing zijn en/of actualisatie aan de orde is.

2. De volgende register zijn openbaar:

- <https://www.bigregister.nl/>
- <https://www.psynip.nl/contact-en-service/vind-een-psycholoog.html>
- <https://skjeugd.nl/register-zoeken>
- <https://www.nvo.nl/zoek-een-pedagoog/zoeken-in-registers.aspx>
- <https://skjeugd.nl/register-zoeken>

Om te checken of een deskundige is aangesloten bij één van de kwaliteitsinstituten dyslexie kunt u de website www.nrd-kd.nl raadplegen. Op de website van de NVO <https://www.nvo.nl/zoek-een-pedagoog/zoek-een-dyslexiedeskundige.aspx> kunt u opzoeken of een daar geregistreerde orthopedagoog heeft aangegeven deskundig te zijn op het terrein van dyslexie.

3. Een diagnose is in beginsel onbeperkt geldig. De in de verklaring opgenomen behandeling, materiele voorzieningen, begeleiding, compensaties en dispensaties zijn dat niet. Een leerling heeft in het voortgezet onderwijs bijvoorbeeld baat bij heel andere faciliteiten dan op de basisschool.

(Bron: Ministerie van OCW – brief met referentie 1011478 – betreft dyslexieverklaringen 12-7-2016)

Bijlage 2 Dyslexiekaart

Op de kaart staat wat de dyslectische leerling nodig heeft. De kaart hieronder is de volledige kaart.

VOORZIJDDE

Dyslexiekaart

<Naam>

Recht op:

Extra tijd of vermindering van opdrachten bij toetsen
Gebruik van Kurzweil tijdens proefwerken, gewenst bij SO's (indien account)
Proefwerken en SO's in lettertype Arial 12; regelafstand 1.15

Gewenst vanuit de docent:

Gebruik van luisterboeken bij Nederlands en de moderne vreemde talen
Meer tijd voor luistertoetsen (eventueel apart met gebruik pauzeknop)
Kleine leesbeurten in de klas met eventuele voorbereiding
Eventueel aantekeningen op papier/digitaal aanbieden
Aangepaste beoordeling bij Nederlands en de moderne vreemde talen
Aanbieden van extra oefenmateriaal

**Leg deze dyslexiekaart tijdens lessen en toetsen zichtbaar op de hoek van de tafel.
Zet bij proefwerken en SO's altijd 'DYS' bovenaan je antwoordblad.**

Datum: <datum>

<naam>
Remedial Teacher

WAT DOE IK ALS LEERLING OM OP EEN GOEDE MANIER MET MIJN DYSLEXIE OM TE GAAN?

1 Tijdens de les:

- zorg ik voor goede aantekeningen of ik kopieer ze.
- zorg ik voor een goede correctie van mijn huiswerk.
- vraag ik indien nodig om hulp.
- leg ik de dyslexiekaart op tafel.
- weet ik wat het huiswerk voor de volgende keer is.

2 Wanneer ik huiswerk maak:

- zorg ik voor een goede planning.
- zorg ik voor een werkplek waar ik mij goed kan concentreren.

3 Wanneer ik de lesstof moet leren:

- begin ik minimaal 5-6 dagen van tevoren.
- zorg ik voor een goede planning, waarbij ik de leerstof minimaal drie keer herhaal.
- maak ik gebruik van nagekeken, gecorrigeerde werkboekopdrachten.
- maak ik gebruik van websites en extra oefenopdrachten van de docent(e).
- leer ik actief; door het maken van eigen samenvattingen en/of mindmaps.

4 Bij toetsing:

- lees ik nauwkeurig.
- maak ik gebruik van een markeerstift om belangrijke delen van de vraag te markeren.
- controleer ik mijn werk heel precies.
- zet ik duidelijk DYS bovenaan het antwoordblad en vraag ik zo nodig extra tijd.

5 Luisterboeken:

- met je schoolpas te leen bij de bibliotheek.
 - als het boek uitgeleend is kan deze via een ander filiaal gereserveerd worden.
 - je kunt gebruik maken van:
 - * 'De luisterbieb-app' (<http://www.bibliotheek.nl/luisterboeken.html>)
 - * 'Passend lezen' (<https://www.passendlezen.nl/home>)
Aanmelden via (<https://catalogus.aangepastlezen.nl/inschrijven>)
 - * 'Superboek' (<http://www.superboek.nl/>)
Aanmelden via (<http://catalogus.superboek.nl/inschrijven>)
-

Bijlage 3 Wettelijke regels (school)examen(s)

Voor schooljaar 2017/2018 geldt:

De gangbare aanpassingen voor dyslectische kandidaten zijn verklanking (voorlezen van teksten), een geschikte lettergrootte en extra tijd (maximaal een half uur).

Niet toegestaan zijn spellingkaarten of een digitaal woordenboek. Ook een andere beoordeling van examenonderdelen (met name spelling) is niet toegestaan.

Het gebruik van de computer als schrijfgerei is bij alle papieren, schriftelijke examens voor alle kandidaten, dus ook dyslectische kandidaten, toegestaan en bij dyslectische kandidaten wellicht voor de hand liggend.

Tijdverlenging

Op grond van artikel 55 van het Eindexamenbesluit kan bij centrale examens aan dyslectische kandidaten een half uur tijdverlenging worden toegekend.

Lettergrootte

De papieren centrale examens worden sinds 2013 standaard geleverd in puntgrootte 12. Puntgrootte 12 is een adequate lettergrootte voor kandidaten met een leesbeperking. (Vergroten van examenwerk is daardoor niet meer toestaan.)

Verklanking (audio)

Op grond van de deskundigenverklaring kan de directeur aan een kandidaat met een leesbeperking het recht op audio (voorlezen) toekennen. (Kandidaten moeten gewend zijn om met spraaksynthese om te gaan. Tijdens de schoolexamens moeten ze ook met spraaksynthese gewerkt hebben.)

Het Knippenberg doet dit door middel van spraaksynthese (Kurzweil) waarbij de digitale tekst omgezet wordt in computerspraak.

De bestanden, geschikt voor spraaksynthese, worden geleverd als pdf. Het bestand bevat het examen in een opmaak die identiek is aan die van het papieren examen, geschikt gemaakt voor spraaksynthesesoftware. De pdf wordt geleverd op cd-rom, in kandidaataantallen conform de bestelling door de school. Het vooraf openen van de envelop is niet toegestaan.

De spraaksynthese-pdf is bestemd voor kandidaten die gewend zijn om te gaan met spraaksynthese.

Een merk spraaksynthesesoftware (Kurzweil) werkt niet met de standaard-pdf, maar met een eigen bestandsformat (Kurzweil met KES-bestanden). Dankzij hulpssoftware (pdf-to-kes) heeft de leverancier ervoor gezorgd dat een en ander goed verloopt.

Overige regelgeving

- In het Inrichtingsbesluit worden mogelijkheden vermeld voor (onder andere) leerlingen met dyslexie, die niet direct betrekking hebben op het centraal examen, maar hier volledigheidshalve worden vermeld.

Op het atheneum kan het onderwijs in de tweede moderne vreemde taal onder voorwaarden worden vervangen door dat in een ander vak. De ontheffing in het onderwijs werkt vanzelfsprekend door in het examen.

(Bron: <http://wetten.overheid.nl/BWBR0005946/2016-08-01#HoofdstukIII.Paragraaf3.Artikel26e>)

- Voor de beoordeling van spelling gelden voor alle kandidaten dezelfde regels. Er is dus geen sprake van een verminderde aftrek voor dyslectische kandidaten of van het niet-meetellen van 'typische dyslexiefouten'. In beginsel geldt dit ook voor het schoolexamen. Daarbij is het wel van belang dat er in het schoolexamen, net als in het centraal examen, geen beoordelingssystematiek wordt toegepast waardoor het slechte spellen wél een belemmering wordt.

(Bron: https://www.examenblad.nl/document/brochure-kandidaten-met-een-3/2017/f=/brochure_kandidaten_met_een_beperking_VO_2017_defv2.pdf)

Spellingcontrole voor dyslectische leerlingen die werken op een computer bij het examen

Kandidaten met een dyslexieverklaring kan worden toegestaan dat de spellingcontrole ook bij centrale examens 2016 en 2017, waarin de kandidaat mede beoordeeld wordt op een juiste spelling, ingeschakeld mag zijn. Alleen als de kandidaat daadwerkelijk spellingfouten maakt, worden conform het correctievoorschrift punten in mindering gebracht.

(bron: https://www.examenblad.nl/document/de-computer-als-schrijfgerei-bij/2017/f=/Computer_als_schrijfgerei_bij_centrale_examens_2e_aanpassing_mrt_2016.pdf)

Bijlage 4 Beoordelingsmodel Nederlands

	Niet-Dyslecten	Dyslecten
Schrijven		
Spellingtoetsen	Alle fouten fout rekenen	Alle fouten fout rekenen
Werkwoord-spelling	Alle fouten fout rekenen	Alle fouten fout rekenen
Ontleden	Alle fouten fout rekenen	Alle fouten fout rekenen
Schrijftoetsen/ opdrachten Stijlopdachten	<ul style="list-style-type: none"> - Per spellings- en/of interpunctiefout 0,1 aftrekken met een maximum van 1,0 - Geen gebruik van spellingcontrole op computer toegestaan 	<ul style="list-style-type: none"> - Per spellings- en/of interpunctiefout 0,1 aftrekken met een maximum van 1,0 - Geldt voor de leerlingen in klas 4 t/m 6 havo en vwo bij schrijfvaardigheid, en voor de examen-kandidaten. - Geen gebruik van spellingcontrole op computer toegestaan

Lezen		
Leestoetsen/ begrijpend lezen	Per spelling- en/of interpunctiefout 0,1 aftrekken met een maximum van 1,0	Geen spelfouten rekenen; met uitzondering van hoofdletters aan het begin en interpunctie aan het einde van de zin. Per fout 0,1 aftrekken met een maximum van 1,0
Verplichte literatuur lezen	Boeken lezen	Gebruik van luisterboeken/ e-books (zie de lijst van de mediatheek/bibliotheek)

Luisteren		
Luistertoetsen	<ul style="list-style-type: none"> - Voldoende pauze tussen opgaven geven, zodat de leerling de vraag goed kan lezen. - Per spelling- en/of interpunctiefout 0,1 aftrekken met een maximum van 1,0 	<ul style="list-style-type: none"> - Voldoende pauze tussen opgaven geven, zodat de leerling de vraag goed kan lezen. - Geen spelfouten rekenen; met uitzondering van hoofdletters aan het begin en interpunctie aan het einde van de zin. Per fout 0,1 aftrekken met een maximum van 1,0

Spreeken		
Spreekopdrachten (zoals betoog, mondeling, spreekbeurt/debat)	Beoordelingsformulier	Dezelfde beoordeling als niet- dyslecten

Centraal Examen		
<ul style="list-style-type: none"> - mavo: lees- en schrijfvaardigheid - havo: lees- en schrijfvaardigheid - vwo: lees- en schrijfvaardigheid 	<ul style="list-style-type: none"> - Zie www.examenblad.nl - Woordenboekgebruik toegestaan 	<ul style="list-style-type: none"> - Zie www.examenblad.nl: <i>'Kandidaten met een beperking (algemeen)'</i> - Woordenboekgebruik toegestaan

Bijlage 5 Beoordelingsmodel Moderne Vreemde Talen

	Niet-dyslecten	Dyslecten
Schrijven		
Woorden	Alle fouten fout rekenen.	Dyslexiefouten niet fout/soepeler rekenen.
Werkwoordspelling	Alle fouten fout rekenen	Indien het een opdracht betreft waar alleen werkwoordspelling wordt getoetst: alle fouten fout rekenen. In vertaalzinnen fonetisch juist geschreven werkwoorden goed rekenen. Dyslexiefouten niet fout/soepeler rekenen.
Brief schrijven	Alle fouten fout rekenen.	Dyslexiefouten niet fout/soepeler rekenen.
Lezen		
Leestoetsen/begrijpend lezen		Geen spelfouten rekenen.
Verplichte literatuur lezen	Boeken lezen	Gebruik van luisterboeken (zie de lijst van de mediatheek)
Luisteren		
Luistertoetsen	Voldoende pauze tussen opgaven geven, zodat de leerling de vraag goed kan lezen.	Voldoende pauze tussen opgaven geven, zodat de leerling de vraag goed kan lezen. Geen spelfouten rekenen.
Spreken		

Spreekopdrachten - Betoog, mondeling, spreekbeurt	Beoordeling	Dezelfde beoordeling als niet- dyslecten.
---	-------------	--

Soorten taalfouten

Niet fout tellen: Dyslexiefouten

- Letters verwisselen (prefect i.p.v. perfect)
- Letters vergeten (instalation i.p.v. installation)
- Accenten (age i.p.v. âge)
- Verkeerd hoofdlettergebruik (amerika, het Spel (Duits))
- Herhalingsfouten (bijv. 10x hetzelfde woord fout schrijven =één keer fout)
- Fonetisch geschreven woorden (technisi i.p.v. technici)

Wel fout tellen: Grammaticafouten

- niet/foutief toepassen van de grammaticaregel (meervoudsfouten, fouten in werkwoorden, fouten in zinsconstructie) INDIEN GRAMMATICA SPECIFIEK GETOETST WORDT!

Wel fout tellen: Restfouten

- Formuleringsfouten
- fouten met verwijswaarden, onvolledige zinnen, onjuiste woordkeuze, onjuiste zinsbouw
- onherkenbare fouten
- verkeerde inhoud
- interferentiefouten bij vertalingen (MVT) (bijv. Je bien 14 ans i.p.v. J'ai 14 ans)
- beschrijving in relatie met andere taal (bijv. mooi boy, elke Tag)